

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«Спеціальна освіта»

Галузь знань: **01 Освіта / Педагогіка**
Спеціальність: **016 Спеціальна освіта**
Рівень вищої освіти: **третій (освітньо-науковий)**
Ступінь: **освітньо-науковий (PhD)**
Кваліфікація: **доктор філософії (PhD) зі спеціальності**
016 Спеціальна освіта

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою СумДПУ

імені А.С. Макаренка

від «26» червня 2023 протокол № 12

Ректор _____ **Юрій ЛЯННОЙ**

Суми – 2023

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми
«Спеціальна освіта»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(доктор філософії)
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Освітньо-наукова програма розглянута на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 13 від «30» травня 2023р.

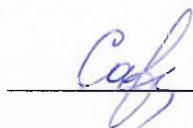
Завідувач кафедри

«30» травня 2023р

(Оксана БОРЯК)

Керівник центру забезпечення
якості вищої освіти

(Зоя САВЧЕНКО)

Голова Наукового товариства
студентів, аспірантів, докторантів
та молодих учених

(Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО)

Проректор з науково-педагогічної
(наукової) роботи

(Ольга КУДРИНА)

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Спеціальна освіта» є нормативним документом, який регламентує нормативні компетентності, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги до процесу підготовки докторів філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта.

Освітньо-наукова програма «Спеціальна освіта» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 016 Спеціальна освіта розроблена згідно з вимогами Законів України «Про вищу освіту» (2014 зі змінами від 16.01.2020), «Про освіту», Постанови КМУ №261 від 23.03.2016 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої (наукових установах)», Постанови КМУ № 266 від 29.04.2015 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (зі змінами згідно з Постановою КМУ № 762 від 07.07.2021), наказу МОН «Про затвердження переліку наукових спеціальностей» (редакція від 15.05.2015 зі змінами від 2019), Національного класифікатора України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010, Національної рамки кваліфікацій (2011 зі змінами від 2020), згідно з положенням документів «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG, 2015), матеріалів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти (2016 зі змінами від 30.04.2020). Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за національною рамкою кваліфікацій.

Програма буде впроваджуватися до розробки Стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти з названої спеціальності.

Програма розроблена у складі:

Бондаренко Юлія Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

Боряк Оксана Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

Дегтяренко Тетяна Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

Колишкін Олександр Володимирович – кандидат педагогічних наук, доцент (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

Косенко Юрій Миколайович – кандидат педагогічних наук, доцент (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

Чобанян Анна Варужанівна – кандидат психологічних наук, доцент (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 19.00.08 – спеціальна психологія (016 Спеціальна освіта).

До розробки освітньо-наукової програми були залучені:

зі складу наукової спільноти:

Ковшар Олена Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Криворізького державного педагогічного університету.

зі складу здобувачів освіти/випускників третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 016 Спеціальна освіта:

Воротинцева Олена Олександрівна – аспірантка третього року навчання спеціальності 016 Спеціальна освіта Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Куренкова Анна Володимирівна – доктор філософії, випускниця 2019-2020 навчального року освітнього ступеня доктора філософії спеціальності 016 Спеціальна освіта Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

зі складу фахівців-практиків:

Слюсаренко Валентина Миколаївна – директор Сумського закладу загальної середньої освіти спеціальна школа Сумської міської ради

Рецензенти:

Малишевська Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Михальська Світлана Анатоліївна – доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Форостян Ольга Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дефектології та фізичної реабілітації, Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського.

Стандарт вищої освіти України (ступінь «доктор філософії», галузь знань 01 освіта/Педагогіка, спеціальність 016 Спеціальна освіта) відсутній.

**1. Профіль освітньо-наукової програми
«Спеціальна освіта»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка Навчально-науковий інститут педагогіки і психології Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Ступінь та назва кваліфікації	Доктор філософії (PhD). Доктор філософії у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
Офіційна назва освітньо-наукової програми	Спеціальна освіта.
Обмеження щодо форм навчання	Немає
Тип диплому та обсяг освітньо-наукової програми	Диплом доктора філософії, одиничний, термін навчання – 3 роки 10 місяців, 60 кредитів.
Наявність акредитації	Акредитовано у 2021-2022 н.р.
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень QF - ENEA – третій цикл EQF - LLL – 8 рівень
Передумови	Наявність освітнього ступеня магістр або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст (у т.ч. за іншою спеціальністю)
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньо-наукової програми	З 01 вересня 2023 року до затвердження Стандарту вищої освіти за спеціальністю. Строк дії сертифіката про акредитацію освітньої програми – 01.07.2027
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://sspu.edu.ua/

2 – Мета освітньо-наукової програми

Метою освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальної освіти є: розвиток загальних та спеціальних компетентностей задля забезпечення підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, які володіють методологією наукової та педагогічної діяльності у галузі 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта, ерудовані у сфері спеціальної та інклюзивної освіти; розвиток у здобувачів фундаментальних дослідницьких навичок в предметній сфері, підтримання їх у виконанні оригінальних наукових досліджень, спрямованих на отримання нових наукових знань, розширення та переоцінку існуючого досвіду у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

3 – Характеристика освітньо-наукової програми

Опис предметної області

01 Освіта / Педагогіка.

016 Спеціальна освіта.

Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії включає:

- 45 кредитів (75%) нормативних навчальних дисциплін циклу загальної та професійної підготовки
- 15 кредитів (25%) навчальних дисциплін вільного вибору студентів

Загальний обсяг освітньо-наукової програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Об'єктом вивчення є: теоретичні засади (теорії, концепції, методологічні підходи), інноваційні технології, педагогічна ретроспектива розвитку спеціальної та інклюзивної освіти в Україні та зарубіжжі.

Цілі навчання:

- опанування концептуальними та методологічними знаннями у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, міждисциплінарними знаннями з урахуванням інтердисциплінарної диференціації наук про освіту;
- оволодіння здатністю розв'язувати комплексні проблеми у професійній та дослідницько-інноваційній діяльності;
- оволодіння здатністю до критичного аналізу, оцінки і синтезу нових ідей у сфері спеціальної та інклюзивної освіти з дотриманням правил академічної доброчесності;
- оволодіння здатністю ініціювати, розробляти та реалізовувати наукові проекти щодо корекційної підтримки та освіти осіб з особливими освітніми

	<p>потребами, презентувати їх широкій науковій спільноті, виявляючи лідерські, комунікативні, дослідницькі, педагогічні якості та впроваджувати їх в освітню практику;</p> <p>– оволодіння здатністю до безперервного саморозвитку і самовдосконалення, відповідальністю за навчання різних категорій громадян, зокрема з особливими освітніми потребами.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: основні поняття, категорії, термінологія, концепції провідних науковців у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, принципи, методи, що формують загальні та спеціальні компетентності майбутніх викладачів та докторів філософії у галузі 01 Освіта /Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта.</p> <p>Методи, методики, технології, інструменти та обладнання: дослідницькі, інформаційно-комунікативні, психолого-педагогічні, математичні методи аналізу, синтезу і оцінки проблем у сфері спеціальної та інклюзивної освіти; сучасні методики і педагогічні технології навчання, виховання і корекційно-розвиткової допомоги особам з особливими освітніми потребами; бібліотечні ресурси та мережеві технології; комп'ютерна техніка та мультимедійне обладнання, інтернет ресурси.</p>
<p>Орієнтація освітньо-наукової програми</p>	<p>Освітньо-наукова програма доктора філософії (PhD) має дослідницьку, академічну та прикладну спрямованість.</p> <p>Програма орієнтована на сучасні дослідження у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, зокрема корекційної педагогіки, теорії і методики навчання, виховання, розвитку, корекційної допомоги (підтримки) дітей і дорослих з особливими освітніми потребами.</p>
<p>Основний фокус освітньо-наукової програми</p>	<p>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти. Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка. Спеціальність: 016 Спеціальна освіта.</p> <p>Науково-дослідницька діяльність у закладах вищої освіти. Педагогічна діяльність у закладах вищої освіти.</p> <p>В освітньо-науковій програмі акцентування зроблено на інтеграції освітньої та наукової складових підготовки доктора філософії через розвиток у здобувачів освіти вмінь ініціювати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес наукового дослідження у сфері спеціальної та інклюзивної освіти шляхом реалізації науково-методичного або прикладного завдання з дотриманням належної академічної доброчесності.</p>

	<p><i>Ключові слова:</i> спеціальна освіта, інклюзивна освіта, корекційна педагогіка, діти з особливими освітніми потребами, діти з порушеннями психофізичного розвитку, науково-дослідна діяльність, педагогічна діяльність, інноваційна діяльність.</p>
<p>Особливості програми</p>	<p>Освітньо-наукова програма інтегрує освітню та наукову складові. Освітня складова скерована на вивчення науково-теоретичних та прикладних навчальних курсів, пов'язаних із плануванням, розробкою та реалізацією дослідно-експериментальної роботи та підвищенням її ефективності, формування викладацьких комунікаційних та аналітичних компетентностей.</p> <p>Наукова складова програми передбачає проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну і практичне значення у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, зокрема корекційної педагогіки, теорії і методики навчання, виховання, розвитку, корекційної допомоги (підтримки) дітей і дорослих з особливими освітніми потребами.</p> <p>Освітньо-наукова програма містить обов'язкову та варіативну складові. Обов'язкова частина включає дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.</p> <p>Цикл загальної підготовки спрямований на формування у здобувачів освіти: загального наукового світогляду у формі понять, концепцій, принципів та їх використання для пояснення фактів і прогнозування результатів науково-дослідної роботи; універсальних навичок проектної діяльності, реалізації дослідницько-експериментальної роботи та підвищення її ефективності із дотриманням норм академічної доброчесності; компетентностей з іноземної мови (англійської), достатньої для розуміння, презентації й обговорення результатів дослідження з широкою спільнотою відповідно до специфіки спеціальності 016 Спеціальна освіта, професійних компетентностей викладача, здатного до безперервного саморозвитку і самовдосконалення.</p> <p>Цикл професійної підготовки орієнтує на формування у здобувачів освіти передових концептуальних знань, новітніх теорій, технологій, методології вивчення теоретичних і прикладних проблеми у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, поглиблену підготовку у формуванні дослідницьких навичок докторів філософії зі спеціальної освіти.</p> <p>Унікальність програми складає:</p>

	<p>врахування регіонального та всеукраїнського аспектів підготовки фахівців для викладання дисциплін зі спеціального та інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами, потреб та інтересів стейкхолдерів;</p> <p>забезпечення можливості проектування індивідуальних освітніх траєкторій аспірантів; наступності проведення наукової роботи на першому, другому та третьому рівнях вищої освіти, науково-прикладного характеру навчання та проведення дослідження;</p> <p>надання взаємодопомоги науковій спільноті кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, що має значний практичний досвід роботи в таких галузях як сурдопедагогіка, тифлопедагога, логопедія, олігофренопедагогіка тощо.</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Сферою працевлаштування є науково-педагогічні установи та заклади вищої освіти, підпорядковані Міністерству освіти і науки України: заклади вищої освіти різних форм власності, наукові установи, заклади післядипломної педагогічної освіти згідно з чинною редакцією національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010).
Академічні права випускника	Можливість продовжувати навчання на здобуття наукового ступеня доктора наук; набуття додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих; можливість брати участь у постдокторських програмах.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Освітній процес побудований на принципах студентоцентрованого особистісно орієнтованого навчання у формах: <i>аудиторної</i> (лекційні, практичні, семінарські), <i>позааудиторної</i> (індивідуальні консультації, написання та захист проектів, асистентська практика, науково-дослідна робота, написання дисертаційної роботи), <i>самостійної роботи</i>, докторського семінару, майстер-класів, вебінарів, із застосуванням <i>методів навчання</i>: проблемного, проблемно-пошукового, інтерактивного навчання (диспути, дискусії, «круглі столи», тренінги, мозкові атаки, презентації, ділові й рольові ігри тощо).</p> <p>Освітній процес в аспірантурі передбачає елементи дистанційного навчання на денній, вечірній та заочній формах і носить змішаний характер, що реалізується</p>

	<p>через офлайн і онлайн роботу з науковим керівником та іншими викладачами. Заняття переважно відбуваються в у формі колективної, групової та індивідуальної взаємодії.</p> <p>Обов'язковим є науково-дослідницька діяльність аспіранта шляхом участі у наукових семінарах, конференціях різних рівнів, підготовки публікацій у наукових фахових виданнях України та зарубіжжя, наукових і соціальних проєктах, підготовки та захисту дисертаційної роботи.</p>
Оцінювання	<p>Оцінювання дозволяє виявити рівень опанування здобувачами освіти освітніх складових програми і відбувається за результатами поточного і підсумкового контролю у вигляді заліків, екзаменів, звітів про практику, попереднього обговорення дисертаційної роботи у формі фахового семінару.</p> <p>Атестація здобувачів освіти здійснюється у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи за умови успішного виконання аспірантом його індивідуального плану.</p>
Система оцінювання	<p>Накопичувальна, бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання здобувачів освіти за всі види аудиторної і позааудиторної освітньої діяльності.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень аспірантів здійснюється за шкалою ЄКТС (А, В, С, D, E, FX, F), національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та 100-бальною шкалою. Результати вносять у відомість обліку успішності та індивідуальний навчальний план аспіранта.</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у галузі 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК01	<p>Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя в контексті неперервної фахової підготовки, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, принципів</p>

	академічної доброчесності, міжкультурної толерантності, керування загальнолодськими цінностями.
ЗК02	Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, володіння креативним способом мислення.
ЗК03	Здатність до пошуку, оброблення, аналізу і контекстуалізації значного обсягу наукової інформації з різних джерел, інтерпретацію результатів наукових досліджень.
ЗК04	Здатність розробляти наукові проекти, управляти ними, складати пропозиції щодо їх фінансування, реєстрації прав інтелектуальної власності.
ЗК05	Здатність працювати в міжнародному контексті, презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов (англійською).
ЗК06	Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності, критично ставитись до отриманої інформації.
ЗК07	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, наукових установах, організаціях, використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації державною та іноземною (англійською) мовами, володіти комунікативною культурою.
Спеціальні (фахові), предметні компетентності (СК)	
СК01	Здатність володіти педагогічною майстерністю, педагогічною технікою, професійними вміннями до передачі наукових знань майбутнім фахівцям галузі спеціальної освіти під час освітнього процесу у ЗВО з дотриманням студентоцентрованого підходу в навчанні.
СК02	Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з педагогічних та суміжних галузей.
СК03	Здатність до застосування найбільш передових концептуальних знань, новітніх теорій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти.
СК04	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері спеціальної освіти,

	інклюзивної освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень з використанням інформаційних технологій.
СК05	Здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику спеціальної та / або інклюзивної освіти на регіональному, національному та міжнародному рівнях.
СК06	Здатність дотримуватись етики досліджень, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, адаптуватися до змін у професійній діяльності.
СК07	Здатність моделювати, здійснювати й оцінювати освітню діяльність у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, обґрунтовано обирати і ефективно використовувати освітні технології, методи і засоби навчання й виховання осіб з особливими освітніми потребами з метою забезпечення запланованого рівня особистісного розвитку суб'єктів цільової аудиторії.
СК8	Уміння здійснювати підготовку текстів навчальних та наукових видань, навчально-методичного контенту із забезпечення навчального процесу здобувачів освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта.
7- Програмні результати навчання (РН)	
РН 1	Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у галузі Освіта/Педагогіка, зокрема у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, професійною етикою, демонструвати загальний культурний кругозір.
РН 2	Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання, науково-педагогічні технології, термінологію, історію та сучасний стан розвитку спеціальної освіти, інклюзивної освіти у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.
РН 3	Знати закономірності і принципи організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, здійснювати підготовку текстів навчально-методичного контенту, нести відповідальність за ефективність підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта.
РН 4	Демонструвати дослідницькі навички (започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу), достатні для організації і проведення наукових і прикладних досліджень у сфері

	спеціальної освіти, інклюзивної освіти, отримання нових знань та/або здійснення інновацій; критично аналізувати й оцінювати результати власних досліджень і інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
PH 5	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі науково-прикладні проблеми у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти з дотриманням норм наукової і професійної етики, принципів академічної доброчесності.
PH 6	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
PH 7	Демонструвати навички презентації та оприлюднення результатів наукових досліджень у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти державною та іноземною (англійською) мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях, вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому.
PH 8	Демонструвати навички міжнародного співробітництва, наукової комунікації державною і іноземними (англійською) мовами в усній та письмовій формах широкій науковій спільноті та громадськості сфери спеціальної освіти, інклюзивної освіти. Використовувати академічну українську та іноземну мови у професійній діяльності та дослідженнях.
PH 9	Демонструвати основні норми академічної і професійної доброчесності, прийняті науковою спільнотою у сфері викладання і науково-дослідної роботи, постійну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.
PH 10	Володіти цілісною системою знань про стан і генезис теорії і практики навчання, виховання, освіти дітей та дорослих з особливими освітніми потребами; здатність переробляти наукові знання і суспільний досвід стосовно до потреб практики освіти дітей і дорослих з особливими освітніми потребами

PH 11	Знати закономірності психічного і фізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами на різних вікових етапах, основні підходи до комплексної психолого-педагогічної оцінки їх розвитку, проблеми навчання та розвитку, впливу соціокультурного середовища на розвиток осіб з особливими освітніми потребами.
PH 12	Проектувати освітнє середовище, індивідуальну освітню траєкторію осіб з особливими освітніми потребами, створювати програмно-методичне забезпечення освітньої та корекційно-розвиткової роботи.
PH 13	Застосовувати методи і технології корекційного навчання, використовувати інформаційні технології в освіті дітей з особливими освітніми потребами
PH 14	Формулювати мету професійного і особистісного зростання, оцінювати власні потенційні можливості, обирати продуктивні способи і шляхи розв'язання поставлених завдань, демонструвати авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності. Здатність до професійного саморозвитку і самовдосконалення, максимально повно проявляти свій потенціал .
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Освітній процес забезпечують науково-педагогічні працівники, діяльність яких відповідає ліцензійним умовам. Усі науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання дисциплін циклу професійної підготовки є фахівцями з таких галузей спеціальної освіти – олігофренопедагогіка, сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, логопедія, що мають значний практичний досвід роботи у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>Науково-педагогічні працівники, які забезпечують реалізацію даної програми, мають відповідну базову освіту, необхідну кількість публікацій у виданнях Scopus, Web of Science, наукових фахових виданнях, беруть активну участь у науково-практичних конференціях різних рівнів (міжнародних, всеукраїнських, регіональних).</p> <p>Усі науково-педагогічні працівники, відповідно до затвердженого плану, проходять один раз на 5 років підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти та науково-дослідних установах, у тому числі й закордонних.</p>
Матеріально-технічне	У навчальному процесі використовуються: навчальні приміщення для проведення лекційних та практичних

<p>забезпечення</p>	<p>занять, аудиторії, оснащені мультимедійним обладнанням, спеціалізовані кабінети (аспірантська, кабінет КМЦ «Довіра»), методичний кабінет кафедри, де акумулюються наукові та навчальні видання, необхідні для самостійної роботи аспірантів, виконання власного наукового дослідження.</p> <p>До послуг здобувачів освіти третього освітньо-наукового рівня функціонують <i>центри</i>: забезпечення якості вищої освіти; професійно-кар'єрної орієнтації та вступу на навчання; <i>відділи</i>: аспірантури і докторантури, міжнародних зв'язків, методично-організаційний, редакційно-видавничий, юридичний, працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг,; науково-дослідний сектор, наукова бібліотека з читальним залом, психологічна служба, науково-дослідна лабораторія проблем інклюзивної освіти, міжвідомча лабораторія корекційно-реабілітаційних технологій кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>Наявна соціально-побутова інфраструктура: гуртожитки, їдальня, актовий зал спорткомплекс, стадіон, басейн, медпункт.</p>
<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Офіційний сайт СумДПУ імені А.С.Макаренка https://sspu.edu.ua/ для ефективного здійснення навчальної, викладацької та науково-дослідної діяльності здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня містить:</p> <p>– Інформаційні електронні ресурси та сервіси Наукової бібліотеки:</p> <p>Електронний каталог бібліотеки http://lib.sspu.edu.ua/.../DocSearchForm.jsessionid... Інституційний репозитарій eSSPUIR https://repository.sspu.edu.ua/ Бібліометрика Scopus https://www.scopus.com/home.uri Web of Science https://access.clarivate.com/login?app=wos&alternative=true&shibShireURL=https:%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F%3Fauth%3DShibboleth&shibReturnURL=https:%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&roaming=true Повнотекстова база праць науковців СумДПУ імені А.С.Макаренка https://library.sspu.edu.ua/elektronna-biblioteka-sumdpu/ Наукові періодичні видання університету https://library.sspu.edu.ua/naukovi-vidannya-universitetu/ Дисертації, захищені в СумДПУ імені А. С. Макаренка https://library.sspu.edu.ua/disertatsiyi-zahishheni-v.../ Віртуальні виставки https://library.sspu.edu.ua/virtualni-vistavki/ Віртуальні огляди https://library.sspu.edu.ua/virtualni-oglyadi/ Нові надходження https://library.sspu.edu.ua/novi-nadhodzheniya/ <i>Передплатені ресурси</i> ScienceDirect https://www.sciencedirect.com/</p>

Повнотекстова база підручників ЦУЛ <https://www.culonline.com.ua/>
Відкриті ресурси SpringerLink (доступ через ЕК)
<http://lib.sspu.edu.ua/.../DocSearchForm.jsessionid...>
Українські інституційні репозитарії
<https://library.sspu.edu.ua/institutsiyini-repozitariyi/>
Електронні бібліотеки
<https://library.sspu.edu.ua/elektronni-biblioteki/>
Наукові ресурси України
<https://library.sspu.edu.ua/naukovi-resursi-ukrayini/>
Світові наукові ресурси
<https://library.sspu.edu.ua/svitovi-naukovi-resursi/>
Бібліотеки <https://library.sspu.edu.ua/biblioteki/>
Віртуальна бібліографічна довідка
<https://library.sspu.edu.ua/virtualna-bibliografichna.../>
Визначення індексів УДК
<https://library.sspu.edu.ua/viznachennya-indeksiv-udk/>
Замовлення на комплектування
<https://library.sspu.edu.ua/zamovlennya-literaturi/>
Перевірка академічних текстів на плагіат
<https://library.sspu.edu.ua/perevirka-na-plagiat/>
Електронна доставка документа
<https://library.sspu.edu.ua/elektronna-dostavka-dokumenta/>
Аналіз книго забезпеченості за дисциплінами
complib@sspu.edu.ua
Розміщення публікацій в репозитарії СумДПУ
dspacelib@sspu.edu.ua, inflib@sspu.edu.ua

– Офіційні сторінки наукових підрозділів університету та структурних підрозділів кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Наука

<https://sspu.edu.ua/nauka>

Аспірантам

<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam>

Міжвідомча наукова лабораторія корекційно-реабілітаційних технологій

<https://sio.sspu.edu.ua/pro-kafedru/strukturni-pidrozdily-kafedry/mizhvidomcha-naukova-laboratoriia-korektsiino-reabilitatsiinykh-tekhnologii>

Науково-дослідна лабораторія проблем інклюзивної освіти

<https://sio.sspu.edu.ua/pro-kafedru/strukturni-pidrozdily-kafedry/naukovo-doslidna-laboratoriia-problem-inkliuzyvnoi-osvity>

Ресурсний центр/центр трансферу технологій

<https://sio.sspu.edu.ua/pro-kafedru/strukturni-pidrozdily-kafedry/resursnyi-tsentr-tsentr-transferu-tekhnologii-kafedry>

– Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу: освітньо-наукову програму, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, програми практик <https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspiranturaosvitnia-diialnist>

– Платформа дистанційного навчання Moodle з наявністю електронних курсів

– Платформи додаткового використання: Viber, Telegram, ZOOM, Google Meet, Discord

Національна кредитна мобільність	<p>Право здобувачів вищої освіти на національну кредитну мобільність може бути реалізоване на підставі участі у програмах академічної мобільності відповідно до укладених угод/договорів із вітчизняними закладами вищої освіти та з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією університету на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Право здобувачів вищої освіти на міжнародну кредитну мобільність може бути реалізоване на підставі участі у програмах міжнародної мобільності відповідно до укладених угод/договорів із закордонними закладами вищої освіти та з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією університету на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів. Індивідуальна академічна мобільність можлива за рахунок участі в державних, міжнародних гаукових та освітніх програмах (TEMPUS, ERASMUS, MUNDUS та інші).</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	<p>Підготовка іноземних громадян у СумДПУ імені А.С. Макаренка здійснюється відповідно чинного законодавства України, освітніх стандартів, базується на повній вищій освіті іноземних громадян за національними стандартами освіти і має самостійний завершений характер. Здійснюється в межах ліцензованого обсягу спеціальності та за умови попередньої мовної підготовки.</p>

**2. Перелік компонентів освітньо-наукової програми
та їх логічна послідовність**

2.1. Перелік компонентів ОНП

Код н/д	Компоненти освітньо-наукової програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, атестація)	Семестр	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1. Обов'язкові компоненти ОНП				
<i>Цикл загальної підготовки</i>				
ОК 1	Етика наукового пошуку: філософські, мовні аспекти	1	3	залік
ОК 2	Академічна іноземна мова	2	5	екзамен
ОК 3	Методологічні основи наукових досліджень (за темою дисертації)	2	3	залік
ОК 4	Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях	2	3	залік
ОК 5	Теорія і методика викладання у вищій школі	4	3	залік
ОК 6	Управління науковими проектами	4	3	залік
Разом			20	
<i>Цикл професійної підготовки</i>				
ОК 7	Теоретико-методологічні та організаційні засади педагогічних досліджень у галузі спеціальної освіти	1	4	екзамен
ОК 8	Теоретичні та прикладні інновації у спеціальній освіті.	3	3	залік
ОК 9	Стратегії створення освітніх моделей та корекційних програм/авторських методик у дисертаційному дослідженні	4	3	екзамен
ОК 10	Технології апробації результатів дисертаційного дослідження у галузі Спеціальна освіта	4	3	екзамен
ОК 11	Теоретико-методичні засади професійно-психологічної підготовки майбутніх докторів філософії зі спеціальної освіти до науково- педагогічної діяльності	4	3	залік
ОК 12	Методологія наукового пошуку здобувача освіти	4	3	залік
Разом			19	
Загальний обсяг обов'язкових компонентів			39	
Вибіркові компоненти ОНП				
1.	Дисципліна за вибором	3	3	залік
2.	Дисципліна за вибором	3	3	залік

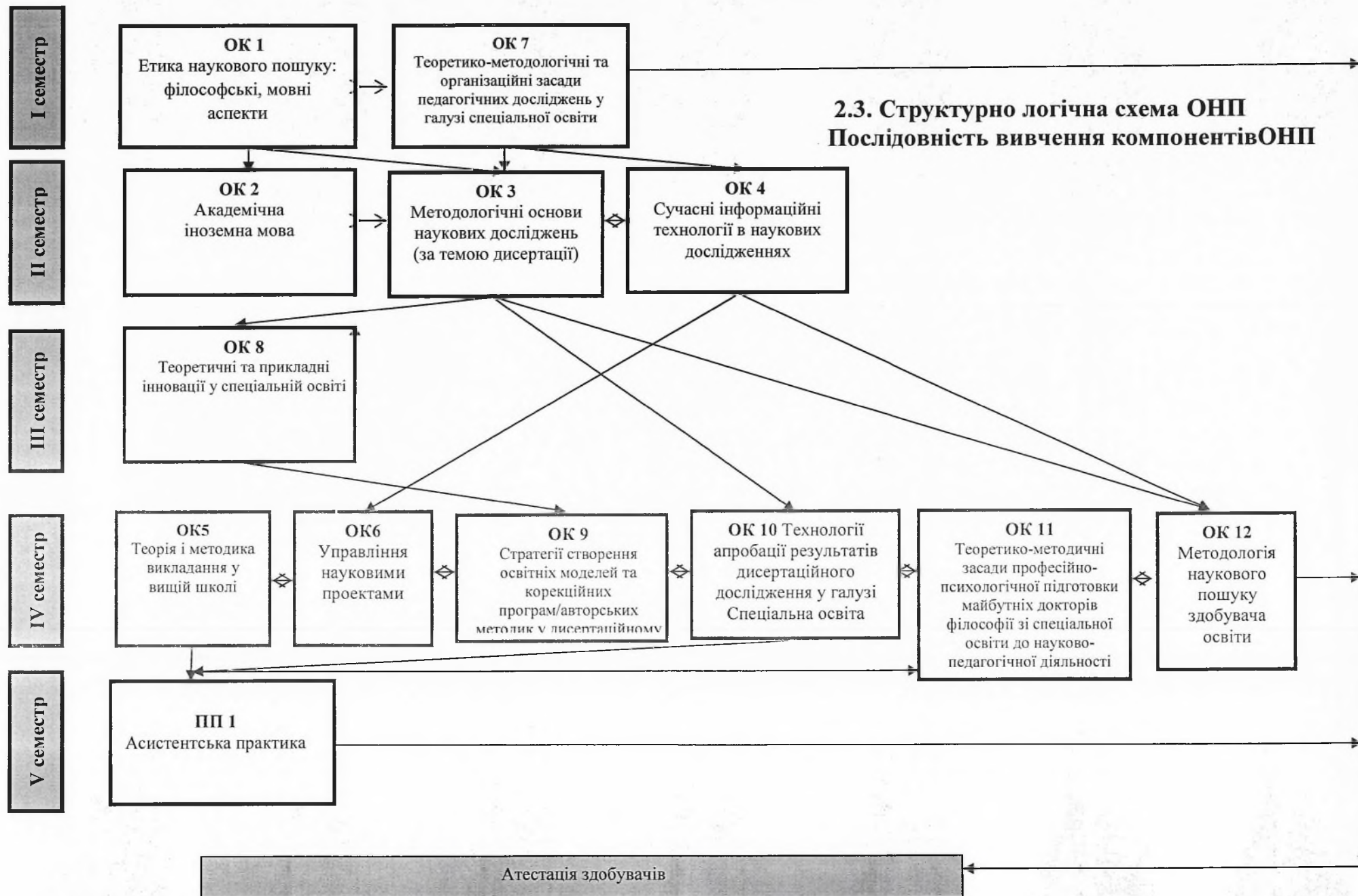
3.	Дисципліна за вибором	3	3	залік
4.	Дисципліна за вибором	4	3	залік
5.	Дисципліна за вибором	4	3	залік
Разом			15	
Практична підготовка				
ППІ	Асистентська практика	5	6	залік
Разом			6	
Атестація здобувачів				
1.	Кваліфікаційна робота (дисертація)			
Загальна кількість			60	

2.2. Вибіркова складова освітньо-наукової програми

Вибіркова складова освітньо-наукової програми складається з 15 кредитів ЄКТС та входять до загального обсягу кредитів. Індивідуальний план навчально-наукової роботи аспіранта, крім обов'язкових складових, містить перелік дисциплін за вибором здобувача.

Варіативна складова містить міжгалузевий перелік дисциплін, що сприяє забезпеченню індивідуальної освітньої траєкторії аспіранта та дозволяє здобувачеві обрати дисципліни для вивчення, які найбільше відповідають їх науковим і професійним інтересам та потребам. Право на вибір навчальних дисциплін реалізується відповідно до Положень «Про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка», «Про аспірантуру та докторантуру», «Про вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка».

Процедура вибору полягає в ознайомленні здобувача з переліком та анотаціями вибіркового дисциплін, що є у вільному доступі.

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	<p>Атестація здійснюється разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.</p> <p>Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради для захисту дисертаційного дослідження.</p> <p>Обов'язковою умовою допуску до захисту дисертації є попереднє її обговорення на розширеному засіданні випускової кафедри та повне виконання аспірантом його індивідуального плану навчально-наукової роботи.</p> <p>Звітування здобувачів про виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи проводиться 2 рази на рік на засіданні випускової кафедри.</p>
Вимоги до заключної кваліфікаційної роботи	<p>Вимоги до структури та правил оформлення змісту дисертації визначаються Положенням про присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (протокол № 10 від 27 червня 2022 р.) та Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (протокол № 4 від 28 листопада 2022 року).</p> <p>Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається під час розширеного засідання випускової кафедри.</p> <p>Дисертація перевіряється на плагіат. Дисертаційна робота та анотація розміщуються на сайті закладу вищої освіти.</p>
Вимоги до публічного захисту	<p>Вимоги щодо процедури та особливих умов проведення публічного захисту визначаються Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим постановою КМУ № 44 від 12 січня 2022 р., Положенням про присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової</p>

	<p>спеціалізованої вченої ради у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (протокол № 10 від 27 червня 2022 р.) та Процедурою публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (протокол № 10 від 27 червня 2022 року).</p> <p>Публічний захист дисертації проводиться на засіданні спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, яка створюється для разового її захисту. Захист дисертації має характер відкритої наукової дискусії, у якій зобов'язані взяти участь голова та члени ради, а також за бажанням присутні на засіданні. Засідання ради вважається правоможним у разі участі в ньому та голосуванні повного складу ради. Ступінь доктор філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти в результаті успішного виконання здобувачем відповідної освітньонаукової програми та за результатами публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.</p>
--	---

4. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти визначаються відповідно до Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти та статті 16 Закону України «Про вищу освіту». У Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка функціонує Центр забезпечення якості вищої освіти, головною метою діяльності якого є реалізації стратегічних цілей розвитку Університету щодо підвищення якості вищої освіти та освітньої діяльності, забезпечення відповідності рівня якості освітніх послуг вимогам стейкхолдерів.

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	OK10	OK11	OK12	ПП1	ПА
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК1	+	+	+		+		+	+			+	+	+	+
ЗК2	+		+		+		+	+				+	+	+
ЗК3			+	+		+			+				+	+
ЗК4						+			+				+	+
ЗК5	+	+								+			+	+
ЗК6				+	+								+	+
ЗК7		+			+						+		+	+
СК1					+						+		+	+
СК2			+			+	+		+	+		+	+	+
СК3	+			+				+					+	+
СК4			+			+	+	+	+			+	+	+
СК5		+				+				+			+	+
СК6	+					+				+	+	+	+	+
СК7								+	+		+		+	+
СК8					+					+			+	+

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (РН)

відповідними компонентами освітньо-наукової програми

	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	OK10	OK11	OK12	ПП1	ПА
РН1	+	+	+		+		+	+			+	+	+	+
РН 2	+		+		+		+	+		+	+	+	+	+
РН 3	+				+								+	+
РН 4			+	+		+	+	+				+	+	+
РН 5						+			+				+	+
РН 6			+	+							+		+	+
РН 7	+	+		+		+	+			+		+	+	+
РН 8	+	+			+					+	+	+	+	+
РН 9	+		+		+	+				+	+	+	+	+
РН 10							+	+	+	+		+	+	+
РН 11								+	+				+	+
РН 12						+			+				+	+
РН 13				+					+				+	+
РН 14	+	+			+						+	+	+	+